

UCHWAŁA NR/2026

RADY GMINY CZOSNÓW

z dnia2026 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Osób Starszych
w Gminie Czosnów na lata 2026-2031”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.), Rada Gminy Czosnów uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji „**Program Wspierania Osób Starszych w Gminie Czosnów na lata 2026-2031**” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czosnów.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach programów i strategii rozwoju gminy. Jednocześnie art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowywania i realizacji programów osłonowych oraz działań na rzecz osób wymagających wsparcia, w tym osób starszych. Ponadto art. 21 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych wskazuje na konieczność prowadzenia polityki sprzyjającej aktywnemu i godnemu starzeniu się.

Gmina Czosnów, podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego, doświadcza postępujących zmian demograficznych polegających na wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Osoby w wieku 65+ stanowią niemal co piątego mieszkańca gminy, co jednoznacznie wskazuje na zaawansowany proces starzenia się lokalnej społeczności. Prognozy demograficzne wskazują na dalszy wzrost udziału tej grupy w strukturze ludności. Zjawisko to generuje rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńcze oraz działania aktywizujące i integrujące seniorów ze społecznością lokalną.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej osób starszych w Gminie Czosnów wykazała potrzebę podejmowania skoordynowanych i długofalowych działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia seniorów. W szczególności zidentyfikowano potrzebę rozwoju usług opiekuńczych świadczonych w środowisku lokalnym, poprawy dostępu do usług zdrowotnych i profilaktycznych, przeciwdziałania samotności i izolacji społecznej, a także zwiększenia dostępności transportu oraz bezpieczeństwa osób starszych.

„Program Wspierania Osób Starszych w Gminie Czosnów na lata 2026–2031” stanowi kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby i wyzwania demograficzne. Program określa cele, kierunki działań oraz mechanizmy realizacji lokalnej polityki senioralnej, uwzględniając specyfikę gminy wiejskiej oraz potrzebę współpracy z podmiotami działającymi na rzecz osób starszych. Jego realizacja przyczyni się do wspierania samodzielności seniorów, wzmacniania ich aktywności społecznej oraz integracji międzypokoleniowej.

Przyjęcie Programu umożliwi również skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym z programów rządowych i wojewódzkich skierowanych do osób starszych, a także zapewni spójność działań podejmowanych przez gminę w obszarze polityki społecznej.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

*Załącznik nr 1 Zarządzenia 5/2026 Wójta Gminy Czosnów
z dnia 14 stycznia 2026 r.*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA OSÓB STARSZYCH W GMINIE CZOSNÓW

na lata 2026-2031

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I. WPROWADZENIE	3
1.2 ROLA SAMORZĄDU	3
1.3 CELE PROGRAMU	4
1.4 PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	4
ROZDZIAŁ II. CHARAKTERYSTYKA GMINY CZOSNÓW	4
2.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA GMINY POD WZGLĘDEM ZAMIESZKANIA OSÓB STARSZYCH	4
2.2. DANE DEMOGRAFICZNE - OSOBY STARSZE W GMINIE CZOSNÓW	6
ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB STARSZYCH	8
3.1. SYTUACJA ZDROWOTNA	8
3.2. SYTUACJA SPOŁECZNA	8
3.3. OSOBY STARSZE KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2022-2024	9
3.4 USŁUGI OPIEKUŃCZE	11
3.5. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	12
ROZDZIAŁ IV. ANALIZA SWOT	12
ROZDZIAŁ V. CELE GŁÓWNE I CELE SZCZEGÓŁOWE	15
5.1. CEL GŁÓWNY	15
5.2. CELE SZCZEGÓŁOWE:	16
ROZDZIAŁ VI. PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ	16
6.1. PRIORYTETY	16
6.2. DZIAŁANIA	17
ROZDZIAŁ VII. ZASOBY GMINY CZOSNÓW	17
ROZDZIAŁ VIII. REZULTATY PROGRAMU	17
ROZDZIAŁ IX. REALIZATORZY PROGRAMU, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I MONITORING	18
9.1. REALIZATORZY PROGRAMU	18
9.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	18
9.3. MONITORING	18
ROZDZIAŁ X. PODSUMOWANIE	19
BIBLIOGRAFIA	20
SPIS TABEL	20

ROZDZIAŁ I. WPROWADZENIE

Proces starzenia się społeczeństwa stanowi jedno z kluczowych wyzwań współczesnej polityki społecznej, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym. Zjawisko to dotyczy również gmin wiejskich, w tym Gminy Czosnów, gdzie obserwuje się systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zmiany demograficzne wynikają m.in. z wydłużania się średniej długości życia, migracji ludzi młodych do większych ośrodków miejskich oraz niskiego poziomu dzietności. Gmina Czosnów, jako gmina wiejska o zróżnicowanej strukturze osadniczej, charakteryzuje się specyficznymi uwarunkowaniami wpływającymi na jakość życia osób starszych. Rozproszona zabudowa, utrudniony dla osób starszych i niepełnosprawnych dostęp do usług publicznych, własnego transportu oraz do placówek ochrony zdrowia powodują, że seniorzy są szczególnie narażeni na wykluczenie społeczne, samotność oraz pogorszenie stanu zdrowia i samodzielności funkcjonalnej.

W odpowiedzi na powyższe wyzwania opracowany został **Gminny Program Wsparcia Osób Starszych W Gminie Czosnów na lata 2026–2031**, którego celem jest stworzenie spójnego i kompleksowego systemu wsparcia seniorów, umożliwiającego im aktywne, godne i bezpieczne starzenie się w środowisku lokalnym.

1.1 ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są osoby starsze, w szczególności mieszkańcy Gminy Czosnów, którzy ukończyli 60. lub 65. rok życia, w zależności od specyfiki realizowanych działań. Grupę docelową stanowią zarówno osoby aktywne i samodzielne, jak i seniorzy wymagający wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Osoby starsze zamieszkujące teren gminy cechują się zróżnicowanym poziomem sprawności fizycznej, zdrowotnej i społecznej. Część z nich prowadzi aktywne życie, angażując się w działalność społeczną, kulturalną czy wolontariacką, jednak znacząca grupa doświadcza ograniczeń wynikających z wieku, chorób przewlekłych, niepełnosprawności lub samotności. Szczególną uwagę w ramach Programu poświęca się osobom samotnym, o niskich dochodach oraz seniorom zamieszkującym obszary oddalone od centrum gminy.

1.2 ROLA SAMORZĄDU

Samorząd gminny, jako jednostka administracji publicznej najbliższa mieszkańcom, odgrywa kluczową rolę w realizacji działań skierowanych do osób starszych. To właśnie na poziomie lokalnym możliwa jest najpełniejsza diagnoza potrzeb seniorów oraz skuteczna realizacja usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych i aktywizujących.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym oraz ustawą o pomocy społecznej, gmina zobowiązana jest do podejmowania działań na rzecz osób wymagających wsparcia, w tym osób starszych, samotnych i niesamodzielnych. Program wspierania osób starszych stanowi zatem narzędzie planistyczne, umożliwiające prowadzenie spójnej i długofalowej polityki senioralnej, opartej na rzetelnej analizie danych oraz lokalnych zasobów.

1.3 CELE PROGRAMU

Celem opracowania **Gminnego Programu Wsparcia Osób Starszych w Gminie Czosnów na lata 2026–2031** jest:

- rozpoznanie sytuacji demograficznej i społecznej seniorów,
- identyfikacja kluczowych problemów i potrzeb osób starszych,
- zaplanowanie kompleksowych działań poprawiających jakość życia seniorów,
- stworzenie podstaw do skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych.

Program wpisuje się w założenia krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, w tym m.in. „Polityki społecznej wobec osób starszych 2030” oraz „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego”.

1.4 PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Program Wsparcia Osób Starszych w Gminie Czosnów na lata 2026–2031, zwany dalej „Programem”, został opracowany na podstawie:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (art. 18 ust. 2 pkt 15),
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (art. 21)
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czosnów na lata 2021-2030.

ROZDZIAŁ II CHARAKTERYSTYKA GMINY CZOSNÓW

2.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA GMINY POD WZGLĘDEM ZAMIESZKANIA OSÓB STARSZYCH

Gmina Czosnów jest jedną z gmin wiejskich województwa mazowieckiego, położoną w powiecie nowodworskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy. Jej atrakcyjne położenie w strefie podmiejskiej stolicy Polski wpływa na dynamiczne zmiany demograficzne oraz społeczno-gospodarcze, kształtujące warunki życia lokalnej społeczności.

Seniorzy mieszkający w Gminie Czosnów mogą bezpłatnie uzyskać **Ogólnopolską Kartę Seniora**, która umożliwia zniżki w wielu usługach zdrowotnych, rehabilitacyjnych, kulturalnych, turystycznych i innych. Karta honorowana jest w tysiącach punktów w całej Polsce.

W Gminie Czosnów od stycznia 2026 r. działa **Dzienny Dom „Senior+” w Czosnowie** – nowo utworzony ośrodek wsparcia dziennego dla mieszkańców gminy, którzy ukończyli 60 lat i są nieaktywni zawodowo. Placówka zlokalizowana przy ul. Rolniczej 21 w Czosnowie oferuje zajęcia integracyjne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne i terapeutyczne oraz zapewnia usługi socjalne (np. gorący posiłek, dostęp do napojów).

Dzienny Dom „Senior+” działa od poniedziałku do piątku 8 godzin dziennie i służy aktywizacji seniorów i przeciwdziałania izolacji społecznej poprzez aktywność edukacyjną, kulturalną, rekreacyjną i opiekuńczą. Seniorzy są przyjmowani w wyniku pozytywnej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzanego przez pracownika socjalnego GOPS w Czosnowie. W gminie i najbliższej okolicy (często w sąsiednich miejscowościach) działa również kilka placówek prywatnych oferujących całodobową opiekę lub pobyty stałe.

Przychodnie i ośrodki zdrowia działające w obrębie gminy w ramach kontraktów z NFZ lub pod innymi podmiotami medycznymi (np. Nowodworskie Centrum Medyczne):

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Częstokowie Mazowieckim;
- Przychodnia POZ Nr 4 z filią w Kazuniu Polskim;
- Przychodnia Rodzinna „TERAMED” w Sowiej Woli.

Organizacje i inicjatywy senioralne aktywizujące seniorów na terenie gminy :

- Klub Seniora działający w Gminie Czosnów;
- Zajęcia dla seniorów (np. usprawniające, rekreacyjne) organizowane we współpracy z lokalnymi organizacjami i Gminną Biblioteką Publiczną w Czosnowie;
- Współpraca z lokalnymi Kołami Gospodyń Wiejskich (KGW) - choć nie są stricte senioralnymi stowarzyszeniami, często angażują seniorów w życie społeczne, wydarzenia i spotkania środowiskowe, co również sprzyja integracji osób starszych.

Ponadto Gmina Czosnów współpracuje także z gminami ościennymi między innymi:

- Kluby Seniora PCK – aktywizacja i wsparcie społeczne seniorów;
- Klub Senior+ w Nowym Dworze Mazowieckim – miejsce integracji i spotkań;
- Caritas Polska oraz lokalne oddziały – pomoc społeczna i wsparcie seniorów;
- Organizacja zajęć sportowo-usprawniających i warsztatów dla seniorów we współpracy z organizacjami takimi jak Fundacja Otwarte Ramiona czy grupy wolontariackie.

2.2. DANE DEMOGRAFICZNE - OSOBY STARSZE W GMINIE CZOSNÓW

Na koniec 2024 roku liczba mieszkańców gminy Czosnów wyniosła około 11 064 osób, co stanowi wzrost o ponad 30% w porównaniu z początkiem XXI wieku. W strukturze tej populacji kobiety stanowią około 50,7%, a mężczyźni 49,3% populacji gminy, co wskazuje na względnie zrównoważony układ płci. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,7 lat, wartości te są porównywalne ze średnią dla województwa mazowieckiego i całego kraju.

Tabela 1. Ludność Gminy Czosnów według płci w 2024 r.

Płeć	Liczba osób	Udział %
Kobiety	5616	50,7%
Mężczyźni	5448	49,3%
Ogółem	11064	100%

Źródło: Dane statystyczne GUS

Tabela 2. Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki w latach 2022-2024

Wskaźniki	Jednostka miary	2022	2023	2024
ludność na 1 km ²	osoba	85,8	86,0	86,7
ludność w tysiącach	tys. osób	11,02	11,05	11,06
ludność w tysiącach mężczyźni	tys. osób	5,43	5,43	5,44
ludność w tysiącach kobiety	tys. osób	5,59	5,62	5,62

Źródło: Dane statystyczne GUS

Tabela 3. Struktura wieku mieszkańców Gminy Czosnów w 2024 r.

Grupa wiekowa	Ogółem (%)	Kobiety (%)	Mężczyźni (%)
0-14 lat	16,2	15,2	17,3
15-64 lat	64,8	63,3	66,4
64 lat i więcej	19,0	21,5	16,4

Źródło: Dane statystyczne GUS

Tabela 4. Liczba mieszkańców Gminy Czosnów w wieku 60+ w latach 2022-2024

Rok/płeć	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2022	1544	1223	2767
2023	1587	1259	2846
2024	1574	1276	2850

Źródło: Dane statystyczne GUS

Tabela 5. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku senioralnym zamieszkujących gminę Czosnów z podziałem na wiek w latach 2022-2024

WIEK	2022			2023			2024		
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
60-64	394	398	792	379	369	748	371	358	729
65-69	392	368	760	414	392	806	433	401	834
70-74	277	244	521	301	259	560	299	273	572
75-79	156	104	260	176	134	310	204	151	355
80-84	118	52	170	112	52	164	106	54	160
85 i więcej	207	57	264	205	53	258	161	39	200
Ogółem	1544	1223	2767	1587	1259	2846	1574	1276	2850

Źródło: Dane statystyczne GUS

Osoby w wieku 65+ stanowią niemal **co piątego mieszkańca gminy**, co jednoznacznie wskazuje na zaawansowany proces starzenia się lokalnej społeczności.

Zjawisko tzw. feminizacji starości jest szczególnie widoczne w Gminie Czosnów. Wynika ono z dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet oraz wyższej umieralności mężczyzn w młodszych i średnich grupach wiekowych. Konsekwencją tego procesu jest większy odsetek samotnych kobiet w wieku starszym, często wymagających wsparcia społecznego i opiekuńczego.

Tabela 6. Prognoza ogółem liczby ludności dla Gminy Czosnów na rok 2040

Wskaźnik	Kobiety	Mężczyźni	Razem	Udział (%)
Wiek przedprodukcyjny (0-17lat)	791	861	1652	14,85 %
Wiek produkcyjny (K:18-59 lat, M18-64 lat)	2807	3323	6130	55,11 %
Wiek poprodukcyjny (K:60+, M 65+)	2157	1185	3342	30,04%
Ogółem	5755	5369	11124	100%

Źródło: GUS „Prognozę ludności dla gmin na lata 2023-2040”

Z powyższych danych wynika, że liczba ludności w 2040 r. wyniesie ogółem 11124 osób. Z czego 1652 osób będzie w wieku przedprodukcyjnym, stanowić to będzie 14,85 % ogółu populacji. W wieku produkcyjnym będzie 6130 osób co stanowić będzie 55,11 % wszystkich osób, natomiast w wieku poprodukcyjnym będzie 3342 osób czyli 30,04 % ogółu mieszkańców.

ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB STARSZYCH

3.1. SYTUACJA ZDROWOTNA

Badania GUS wskazują, że wraz z wiekiem rośnie częstość występowania chorób przewlekłych, takich jak choroby układu krążenia, cukrzyca, schorzenia narządu ruchu oraz choroby neurodegeneracyjne. Osoby starsze częściej doświadczają także ograniczeń w samodzielnym funkcjonowaniu, co zwiększa zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne.

3.2. SYTUACJA SPOŁECZNA

Do najczęstszych problemów społecznych osób starszych należą:

- samotność i izolacja społeczna,
- ograniczona mobilność,
- wykluczenie cyfrowe,
- trudności w dostępie do usług publicznych.

Problemy te nasilają się szczególnie na terenach wiejskich, gdzie dostępność transportu i usług jest ograniczona dla osób starszych i osób niepełnosprawnych. Przy czym Gmina Czosnów stale podejmuje aktywne działania aby przeciwdziałać tym ograniczeniom.

3.3. OSOBY STARSZE KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2022-2024

W gminie Czosnów najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czosnowie w 2024 roku było kolejno: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność.

Osoby starsze systematycznie doświadczają licznych problemów. Najczęstszym powodem udzielania wsparcia osobom starszym jest długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, a także niski dochód, ograniczający możliwość samodzielnego zabezpieczania bieżących potrzeb w tym pokrywania wydatków związanych z leczeniem. Dlatego wiele osób starszych korzysta z pomocy GOPS w Czosnowie poprzez:

- zasiłki stałe i okresowe,
- pomoc w formie posiłków,
- pomoc materialna i dofinansowania,
- wsparcie w gospodarstwach domowych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Pomoc i wsparcie w gminie Czosnów z pomocy społecznej w 2024 roku uzyskało łącznie 218 osób, z czego 54 osoby w wieku poprodukcyjnym co stanowiło 1,89 % wszystkich mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym i 24,77% liczby wszystkich osób korzystających z pomocy bez względu na wiek. Natomiast w 2023 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia wynosiła 220 osób, z czego 49 to osoby starsze, a w 2022 r. z pomocy korzystało łącznie 260 osób, w tym 60 osób starszych.

Tabela 7. Udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy GOPS w Czosnowie w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców Gminy Czosnów w wieku poprodukcyjnym (kryteria: kobiety ≥ 60 lat i mężczyźni ≥ 65 lat) w latach 2022-2024

Rok	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy	% udział osób starszych korzystających z pomocy w stosunku do ogólnej liczby osób w poprodukcyjnym
2022	2767	60	2,17
2023	2846	49	1,72

2024	2850	54	1,89
-------------	------	----	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji zadań wykonywanych przez GOPS w Czosnów

Z powyższych danych wynika, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta, a także liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze wsparcia GOPS nieznacznie wzrosła. W 2022 r. osoby starsze korzystające z pomocy GOPS stanowiły 2,17 % ogółu mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, w roku 2023 z pomocy korzystało 1,72 % mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a w 2024 r. – 1,89 % osób z tej kategorii wiekowej.

Tabela 8. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

Rok	Liczba wszystkich osób korzystających z pomocy	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy	w tym kobiety	w tym mężczyźni	% udział osób starszych korzystających z pomocy w stosunku do ogólnej liczby osób, które otrzymały pomoc
2022	260	60	40	20	23,08 %
2023	220	49	36	13	22,27 %
2024	218	54	38	16	24,77 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji zadań wykonywanych przez GOPS w Czosnów

Jak wynika z tabeli procentowy udział osób starszych korzystających z pomocy w GOPS w Czosnowie w stosunku do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy ma tendencję rosnącą. Oznacza to, że z roku na rok coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym boryka się z różnymi problemami i wymaga udzielenia pomocy.

Według danych z Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2022 ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej to 260 osób (to wszyscy beneficjenci pomocy społecznej w 2022 r.). Osoby w wieku poprodukcyjnym (kryteria: kobiety ≥ 60 lat i mężczyźni ≥ 65 lat) stanowiły 60 osób ogółem, w tym kobiety: 40, mężczyźni: 20.

22,27 % wszystkich beneficjentów pomocy społecznej w 2023 r. stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Łączna liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2023 r. to 220 osób, z czego 49 osób to seniorzy, którym udzielono pomocy z GOPS w Czosnowie, w tym 36 os. stanowiły kobiety, a 13 os. mężczyźni.

W 2024 r. udział osób starszych korzystających z pomocy w stosunku do ogólnej liczby osób, które otrzymały pomoc społeczną wynosił 24,77 %. Osoby w wieku poprodukcyjnym, którym udzielono pomocy stanowiły 54 osoby ogółem, w tym kobiety: 38, mężczyźni: 16.

3.4 USŁUGI OPIEKUŃCZE

Z upływem lat człowieka zmniejsza się jego sprawność fizyczna, intelektualna co powoduje trudności w normalnym funkcjonowaniu, przymus zaniechania dotychczasowej aktywności, pełnienia ról społecznych, a co z tym się wiąże – redukowaniu kontaktów z innymi ludźmi.

Jedną z podstawowych form opieki nad osobami starszymi jest świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone w miejscu zamieszkania oprócz czynności pielęgnacyjno-opiekuńczych obejmują również czynności polegające na zaspokojeniu codziennych czynności życiowych (zakupy, przygotowanie posiłków, utrzymanie w porządku i czystości pomieszczeń, pranie, zapewnienie kontaktów z otoczeniem itd.). Odbiorcami usług opiekuńczych zrealizowanych przez GOPS w Czosnowie są osoby starsze. W badanych latach nie było świadczonych specjalistycznych usług opiekuńczych (SUO).

Gmina przystąpiła do Programu "Opieka 75+" tj. rządowego programu mającego na celu poprawę dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi lub są osobami samotnie gospodarującymi, a także tych, które pozostają w rodzinie, skierowany do wszystkich gmin w Polsce - miejskich, wiejskich, miejsko-wiejskich liczących do 60 tys. mieszkańców. W ramach programu w 2022 r. skorzystało 20 osób, w 2023 r. – 15 osób, a w 2024 r. 17 osób.

Tabela 9. Usługi opiekuńcze zrealizowane w GOPS w Czosnowie w latach 2022-2024

Usługi opiekuńcze	Liczba osób objętych wsparciem		
		w tym w ramach Programu Opieka 75+	w tym w przedziale 60-64 r.ż.
2022	30	20	7
2023	24	15	7
2024	26	17	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji zadań wykonywanych przez GOPS w Czosnowie

3.5. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Osobie wymagającej całodobowo opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Na terenie gminy Czosnów nie ma domów pomocy społecznej, jednak osoby wymagające opieki umieszczenia w domu pomocy społecznej są kierowane do odpowiednich typów domu najbliższego miejsca zamieszkania osoby. Opłata za pobyt w DPS ponoszona jest zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – art. 61.

Tabela 10. Podopieczni GOPS w Czosnowie umieszczeni w DPS w latach 2022-2024

Umieszczenie w DPS	Liczba osób umieszczonych w DPS	Ogółem świadczeń	liczba Kwota (ZŁ)
2022	9	103	404388
2023	11	112	483404
2024	9	107	578103

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji zadań wykonywanych przez GOPS w Czosnów

Należy zaznaczyć, że w Gminie Czosnów systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na zapewnienie całodobowej osobom starszym. Brak możliwości zapewnienia stałej opieki ze strony rodziny, jak również przy wsparciu tutejszego GOPS w postaci usług opiekuńczych, powoduje że stale rośnie liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej. W 2022 r. umieszczonych w domach pomocy społecznej było 9 osób powyżej 60 roku życia, w 2023 r. było 11 osób, natomiast w 2024 r. - 9 osób. Z powyższych danych wynika, że w domach pomocy społecznej umieszczane są przede wszystkim osoby po 60 roku życia.

ROZDZIAŁ IV. ANALIZA SWOT

Jest to najczęściej stosowana metoda badawcza problemów społecznych. Pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Oparta jest na informacjach zawartych w diagnozie sytuacji społecznej w Gminie Czosnów.

Tabela 11. Analiza mocnych i słabych stron.

Mocne strony	Słabe strony
---------------------	---------------------

– Strategii Rozwoju Gminy Czosnów oraz dokumentów strategicznych województwa mazowieckiego. – zwiększająca się świadomość społeczna na temat postępującego starzenia społeczeństwa, – zaangażowanie społeczności lokalnej – motywacja do wprowadzania zmian, – dobrze wykształcona i współpracująca kadra pomocy społecznej, – dobrze funkcjonujące usługi opiekuńcze, – zwiększająca się liczba obiektów bez barier architektonicznych, – zróżnicowana oferta pomocy dla seniorów przez GOPS, – wypracowane mechanizmy dostosowywania wsparcia do potrzeb osób starszych, – rozwój świadomości zdrowotnej seniorów, – wzrastająca wśród seniorów świadomość potrzeb aktywności fizycznej jak i intelektualnej, – rozwój i doskonalenie współpracy podmiotów zaangażowanych w realizację działań na rzecz seniorów, – możliwość wykorzystania potencjału dużej liczby osób starszych do samopomocy w swoim środowisku lokalnym. – Dzienny Dom Pobytu Senior+ działający na terenie gminy Czosnów	– wykluczanie cyfrowe/społeczne osób starszych, – bariery w dostępie do usług – Izolacja: Samotność, wycofanie społeczne. – niskie dochody osób starszych, – brak spółdzielni socjalnej, która świadczyłaby tanie usługi porządkowe osobom starszym, – niewystarczająca wiedza osób starszych na temat instytucji świadczących wsparcie, – niewystarczająca ilość miejsc w zakładach opiekuńczo-leczniczych dla osób wymagających leczenia, – brak lekarzy geriatrów, – długie kolejki do lekarzy specjalistów – trudny dostęp do usług rehabilitacyjnych – także ze względu na konieczność dojazdu, – brak oferty zagospodarowania czasu wolnego osobom starszym, – słaby dostęp do lekarza rodzinnego.
---	---

Szanse	Zagrożenia
– polityka państwa nakierunkowana na pomoc seniorom, – możliwość pozyskiwania środków finansowych na realizację projektów ze środków zewnętrznych, – podnoszenie kwalifikacji przez pracowników działających na rzecz osób starszych, – wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi osoby starsze, – rozwój wolontariatu świadczącego dodatkową pomoc na rzecz osób starszych, – zaangażowanie mediów w problematykę osób starszych – coraz większa świadomość społeczna – wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, teleopiekę, – Edukacja seniorów: Uniwersytety Trzeciego Wieku (UTW), kursy, programy aktywizacyjne.	– przerzucenie odpowiedzialności za zabezpieczenie opieki osobom starszym na instytucje, – osłabienie więzi rodzinnych, – wysokie koszty leczenia, – niskie stawki za świadczenie usług opiekuńczych, – słaba kondycja finansowa instytucji działających na rzecz osób starszych, – gwałtownie wzrastająca liczba osób starszych, – przedmiotowe traktowanie osób starszych – starzenie się społeczeństwa: wzrost liczby osób wymagających opieki przy mniejszej liczbie osób w wieku produkcyjnym. – izolacja i samotność: prowadzą do pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji zadań wykonywanych przez GOPS w Czosnów

ROZDZIAŁ V. CELE GŁÓWNE I CELE SZCZEGÓŁOWE

5.1. CEL GŁÓWNY

Poprawa jakości życia osób starszych w Gminie Czosnów poprzez rozwój systemu wsparcia społecznego, zdrowotnego i aktywizującego w latach 2026–2031.

Cel główny wpisuje się w cel generalny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czosnów - zaspokajanie potrzeb społecznych oraz przeciwdziałanie zagrożeniom w stopniu zapewniającym równowagę społeczną i rozwój gminy, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

5.2. CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Wzmocnienie spójności i integracji społecznej,
- Przeciwdziałanie samotności, izolacji społecznej i wykluczeniu osób starszych
- Zwiększenie rodzaju i jakości usług skierowanych do osób starszych,
- Upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy na temat starzenia się i jego konsekwencji,
- Rozwój sprawności fizycznej i intelektualnej osób starszych, programy profilaktyczne, rehabilitacja środowiskowa
- Edukacja zdrowotna
- Rozwój sprawności fizycznej i intelektualnej osób starszych, programy profilaktyczne, rehabilitacja środowiskowa
- Nabycie umiejętności akceptacji zmian psychofizjologicznych przez osoby starsze,
- Przeciwdziałanie e-wykluczeniu i edukacja cyfrowa
- Zwiększenie aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej i turystyczno - rekreacyjnej.
- Zbudowanie pozytywnego obrazu starości w społeczeństwie.
- Zaspokojenie stwierdzonych potrzeb w zakresie pomocy instytucjonalnej oraz materialnej.
- Wzmocnienie organizacji pozarządowych zajmujących się osobami starszymi.
- Rozwój wolontariatu osób starszych
- Podniesienie poziomu zdrowia.
- Dostosowanie przestrzeni publicznej
- Transport senioralny
- Aktywizacja społeczna – Dzienny Dom Senior+, kluby seniora, stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich, fundacje

ROZDZIAŁ VI. PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ

6.1. PRIORYTETY

- Rozwój lokalnych form wsparcia środowiskowego dla osób starszych.
- Wzmacnianie usług opiekuńczych i asystenckich.
- Promowanie aktywnego i zdrowego starzenia się.
- Budowanie systemu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na rzecz seniorów.
- Dostosowanie oferty gminy do rosnących potrzeb demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa.

6.2. DZIAŁANIA

- Organizowanie i wspieranie działalności klubów seniora, uniwersytetów trzeciego wieku oraz grup samopomocowych.
- Świadczenia materialne i usługi społeczne, w tym zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
- Wdrażanie programów teleopieki i poprawy bezpieczeństwa osób starszych.
- Organizacja zajęć prozdrowotnych, rehabilitacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych.
- Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do seniorów oraz ich rodzin.

ROZDZIAŁ VII. ZASOBY GMINY CZOSNÓW

Gminny Program Wsparcia Osób Starszych w Gminie Czosnów na lata 2026-2031 będzie służył realizowaniu gminnej polityki senioralnej. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów osób starszych określa się instytucje działające na rzecz mieszkańców gminy Czosnów, które funkcjonują również w obszarze polityki społecznej, służby zdrowia, edukacji. Są to jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe:

- Urząd Gminy Czosnów,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czosnowie,
- Dzienny Dom Pobytu Senior+ w Czosnowie
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim,
- Wydział Kultury, Promocji i Spraw Społecznych w Urzędzie Gminy w Czosnowie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Czosnowie,
- Placówki Oświatowe,
- Parafie,
- Organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia działające na terenie gminy Czosnów, w tym lokalne Koła Gospodyń Wiejskich, Klub Seniora.

ROZDZIAŁ VIII. REZULTATY PROGRAMU

- Zapewnienie odpowiedniej opieki- przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych,

- Zapewnienie dostępu do wielopłaszczyznowej informacji w obszarze problematyki osób starszych,
- Wsparcie działania placówki wsparcia dziennego osób starszych,
- Zajęcia w obszarze kultury, w tym angażujące różne pokolenia,
- Promocja pozytywnego wizerunku osób starszych,
- Umocnienie więzi społecznych w środowisku lokalnym,
- Wzrost poczucia zadowolenia z życia,
- Podniesienie poziomu jakości i efektywności świadczonych usług,
- Wsparcie opiekunów nieformalnych w opiece domowej,
- Wzrost aktywności osób starszych,

ROZDZIAŁ IX. REALIZATORZY PROGRAMU, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I MONITORING

9.1. REALIZATORZY PROGRAMU

Program Wsparcia Osób Starszych w Gminie Czosnów na lata 2026–2031 jest dokumentem długofalowym. Będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czosnowie przy współpracy lokalnego samorządu, instytucji oraz innych podmiotów, które zajmują się tematyką osób starszych.

9.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródła finansowania zadań - program będzie finansowany z różnych źródeł m.in.: budżetu państwa, zewnętrznych środków finansowych, w tym funduszy unijnych oraz budżetu Gminy Czosnów.

9.3. MONITORING

Monitoring realizacji programu – w terminie do 31 marca każdego roku GOPS w Czosnowie ze zgromadzonych danych będzie sporządzał sprawozdanie roczne i przedkładał je Wójtowi Gminy Czosnów.

Program będzie monitorowany poprzez: analizę wskaźników uczestnictwa, ocenę jakości usług, badania satysfakcji seniorów.

ROZDZIAŁ X. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wsparcia Osób Starszych w Gminie Czosnów na lata 2026–2031 stanowi kompleksową odpowiedź na wyzwania demograficzne i społeczne. Jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości życia seniorów oraz wzmocnienia lokalnej solidarności międzypokoleniowej.

Gmina Czosnów, podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego, doświadcza postępujących zmian demograficznych polegających na wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Osoby w wieku 65+ stanowią niemal co piątego mieszkańca gminy, co jednoznacznie wskazuje na zaawansowany proces starzenia się lokalnej społeczności. Prognozy demograficzne wskazują na dalszy wzrost udziału tej grupy w strukturze ludności. Zjawisko to generuje rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńcze oraz działania aktywizujące i integrujące seniorów ze społecznością lokalną.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej osób starszych w Gminie Czosnów wykazała potrzebę podejmowania skoordynowanych i długofalowych działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia seniorów. W szczególności zidentyfikowano potrzebę rozwoju usług opiekuńczych świadczonych w środowisku lokalnym, poprawy dostępu do usług zdrowotnych i profilaktycznych, przeciwdziałania samotności i izolacji społecznej, a także zwiększenia dostępności transportu oraz bezpieczeństwa osób starszych.

Program określa cele, kierunki działań oraz mechanizmy realizacji lokalnej polityki senioralnej, uwzględniając specyfikę gminy wiejskiej oraz potrzebę współpracy z podmiotami działającymi na rzecz osób starszych. Jego realizacja przyczyni się do wspierania samodzielności seniorów, wzmacniania ich aktywności społecznej oraz integracji międzypokoleniowej.

Program umożliwi również skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym z programów rządowych i wojewódzkich skierowanych do osób starszych, a także zapewni spójność działań podejmowanych przez gminę w obszarze polityki społecznej.

BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 poz. 1214 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 poz. 1153 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1705 ze zm.).
4. Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność.
5. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czosnów na lata 2021-2030.
6. Błędowski, P. (2012). *Polityka społeczna wobec osób starszych*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH.
7. Halicka, M., Halicki, J. (2015). *Starość i jej oblicza*. Białystok: Wydawnictwo UwB.
8. Główny Urząd Statystyczny (2023). *Sytuacja osób starszych w Polsce*. Warszawa.
9. Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.
10. Dane własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czosnowie, na podstawie rocznych sprawozdań statystycznych, Oceny Zasobów Pomocy Społecznej 2022-2024.

SPIS TABEL

Tabela 1. Ludność Gminy Czosnów według płci w 2024 r.....	6
Tabela 2. Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki w latach 2022-2024	6
Tabela 3. Struktura wieku mieszkańców Gminy Czosnów w 2024 r.....	6
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Czosnów w wieku 60+ w latach 2022-2024.....	7
Tabela 5. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku senioralnym zamieszkujących gminę Czosnów z podziałem na wiek w latach 2022-2024	7
Tabela 6. Prognoza ogółem liczby ludności dla Gminy Czosnów na rok 2040	8
Tabela 7. Udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy GOPS w Czosnowie w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców Gminy Czosnów w wieku poprodukcyjnym (kryteria: kobiety ≥ 60 lat i mężczyźni ≥ 65 lat) w latach 2022-2024.....	9
Tabela 8. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024	10
Tabela 9. Usługi opiekuńcze zrealizowane w GOPS w Czosnowie w latach 2022-2024	11
Tabela 10. Podopieczni GOPS w Czosnowie umieszczeni w DPS w latach 2022-2024	12
Tabela 11. Analiza mocnych i słabych stron.....	13